

Նոր երեցփոխի համար հաշվետեսներ ընտրեցին պ. պ. Ար. Շապու-
վալեան, Պե. Սալադճեան և Մ. Քաթենիքեան, որոնք նույնպէս պատա-
ւոր վաճառականներ և եռանդուն մարդիկ են:

Մօտ ժամանակներումս ալստեղ բացեց մի գրադարան-ընթերցա-
րան, որ բաւականին հարուստ է լաւ լաւ գրքերով, ստացում են Թիֆ-
լիսից երկու օրագիրներ և մտադիր են ստանալ «Մուրճ» ամսագիրը: Լուր
է տարածել, որ տեղիս հայերը ցանկանում են Կովկ. հալոց Բար. ընկե-
րութեան ճիւղ ունենալ ալստեղ: Մօտ ժամանակներում կունենանք հե-
ռախօս (տելեֆոն), ելեքտրական լուսաւորութիւն և ջրանցք: Կաշխատեմ
ալսուհետեւ շարունակաբար տեղեկութիւններ տալ ալստեղի ղէպերի մա-
սին պատական «Մուրճ»-ի ընթերցողներին:

Թ.

P. S. Ալստեղ էլ երբեմն երևում են մեծ ապատիւ մուրաց-
կաններ, որոնք հասարակութեանը զգեցնելուց չեսող հեռանում են,
թողնելով իրանց փոխանորդներ՝ սկսած գործը շարունակելու: Մի օրինակ.
չունւարի 14-ին մի պարոնի անւանակոչութեան տօնն էր, որտեղ բաւա-
կանին մեծ թուով հիւրեր կալին. սրանցից մէկը ներկալ եղողներից, առանց
բացառութեան, երեքական ռուբլի հաւաքեց, չգիտենք ի՞նչ նպատակով.
երբ նրանից հարցնում էին թէ ի՞նչ բանի համար է, պարոնը պատասխա-
նում էր թէ «վերջը կիմանաք»: Մինչև այժմ մեզ չալտնի չէ թէ ի՞նչ եղաւ
մեր աւած փողերը, որ մօտ 60 ռուբլի կը լինի:

Թ.

II

ՅՍՏԵՆԹՈՒԿԻ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՐԵՐԸ

(Մենք ստացանք Մոսկւայից, բժիշկ Մ. Ջերնովից հետեւալ նամակը,
գրած ռուսերէն, որի թարգմանութիւնը ահայ):

Մեծարգոյ պ. Խմբագիր. Թոյլ տւէք չուսալ, որ Դուք չէք զլանալ
Ջեր համակրութիւնը և պաշտպանութիւնը Յստենթուկի հասարակաց ձեռ-
նարկութիւններին և չէք թողնիլ մեր ընթերցարանը առանց Ջեր չար-
գելի հրատարակութեան լընթացս ամառաւ ամիսների 15-ից մալիսի մինչ
մէկն օգոստոսի:

Յստենթուկի հասարակաց հաստատութիւնները դեռ ևս չեն հասել
աչն նիւթական անկախութեան, որով նորա կարող լինէին ապրիլ առանց
բարի և դէպի նոցա լաւ տրամադրած անձերի օգնութեան. Մագած լի-
նելով 1891 թ., մի բժշկի նախաձեռնութեամբ, կամաւոր նւիրաբերու-

թիւններով, դռքա, շնորհիւ նորա եռանդին, ներկայումս ունեն լաւ գրադարան ուսուց և ֆրանսիական լաւագոյն գրականական շարադրութիւններին բաղկացած, մանկական գրքերի բաժանմունքով, և մի հասարակաց ալգի, որը հիւանդների համար ամառաւին ակումբի տեղ է ծառայում։ Այդ ալգին կապալով է վերցրած մի քանի տարով և չարմարեցրած է ամեն սեռակ խաղերի և երեսնաների թէ հասակաւորների պարապմունքների համար, սկսած կրոկէտից և գիմնաստիկալից մինչև շախմատը և հրացանաձգութիւնը։ Այս բոլորը թողնւած է չաճախողներին ձրի օգտելու համար և սարքում է ու պահպանում կամաւոր նւէրներով։ Սկսած 1891-ից մինչ 93 թւականը նւէր ստացւած է 2605 ուրբլի, մսխած է 4282 ու, պարտք մնում է 1677 ուրբլի։

Բայց ամենից շատ ժողովրդականութիւն վազելում է հիւանդների շրջանում ընթերցարանը, որը իւր գոյութիւնով պարտական է բացառապէս համակրութեանը և բարութեանը օրագիրները և ամսագիրներ ի հրատարակիչներ և խմբագիրներին։ Մենք Ձեզ մշտ առանձնապէս շնորհակալ ենք ի դիմաց մեր բոլոր պացիէնտներին։ Մեզ ուղարկում են մինչ 40 հրատարակութիւններ Ռուսիայի զանազան կողմերից, բայց մանաւանդ արեւմտեան նահանգներից։

Ներկալ սեզոնից Նսենթովը հարստանում է մի նոր հասարակական հիմնարկութիւնով։ Մեղանում բացւում է գիտական բժշկական լաբորատորիա՝ մանրադիտական և քիմիական հետազօտութիւններին համար։ Նորան կառավարելու համար հրաւիրւած են երկու բժիշկ, որոնցից մէկը մասնագէտ քիմիկոս է, ալն է Մոսկւայի համալսարանի լաբորանտը։ Այսպիսով հիւանդին ուսումնասիրելու և նորան դիտելու գործը Նսենթովում դրւած կը լինի գիտութեան նորագոյն պահանջներին համեմատ։

Եւ առհասարակ ալս տարւանից Վովկասեան Հանքալին Ջրերի համար նոր շրջան է սկսում։

Միշտ աւելի ու աւելի է լիշում թէ ինչ է գրել նոցա մասին չալտնի եւրոպական հեղինակութիւն Ժ. Ֆրանսուա իւր զեկուցման մէջ Պարիզի գիտութիւններին ակադեմիայում։

«Ոչ մի տեղ աշխարհին երեսին չկալ մի ալնքան բաղդաւոր միաւորութիւն, համեմատապէս փոքրիկ տարածութեան վրալ ալնքան բաղմասեակ, գեղեցիկ, առողջացնող աղբիւրներ, որքան Վովկասեան Հանքալին Ջրերի շրջանում (1876)։

Ալժմ աւելի ու աւելի ցաւում են, թէ քանի քանի միլիոն ուրբլի է վճարում Ռուսիան Ներոպալի կուրորաներին (բժկական տեղերին) բարդաւճման և պահպանութեան համար։ Մինչ 50 հազար հոգի ամեն տարի մեր հալրենակիցներից բժշկւում են ալնտեղ, իրանց հետ տանելով մինչ 50 միլիոն ուրբլի (ենթադրելով մի հոգու համար 1 հազար ուրբլի) (տես Вибл. врача, 1894 թ. № 3)։

Եւ վերջապէս ալ տարի բօնիկները մատուցին Պետական կալած-
ների միջխտր պ. Երմոլովին մի զեկուցում, որի մէջ նոքա պարզեցին
Եսենթովի կուրորտի բոլոր կարիքները հետեւեալ կէտերում.

1) Շինել մի նոր վաննալի շինութիւն բաւական թւով վաննաներով:
2) Շինել հիւրօպատիկական տուն բոլոր նորագոյն դուշերով, աւա-
զաններով, շոքրով և ալլն: և ալլն:
3) Շինել կուրգալ՝ վատ եղանակին ժամանակ անցկացնելու բոլոր
լարմարութիւններով:

4) Արքունական ճաշարանը տալ կապալով ոչ թէ մի ալ մի քա-
նի մի տարով չուսալի անձի, պալմանով որ նա մատակարարէ աժան և
լաւ ճաշ (որ շատ հեշտ է, քանի որ ալնտեղ միսը ծախում է ֆունտը
6 կոպ., 5 բաժակ կաթը 4 կոպէկ և ալլն):

5) Մաքրել և տալ հասարակութեանը օգտելու արքունական մրգա-
լին ալլին, (որ ցալմ անմատչելի է և տրւում է կապալով 100 ռ.-ով):
Անտառ գցել Очелочная гора կոչած սարը և միացնել պառկի հետ: Աւելի
լաւ է ծաղկանոցներ պահել և ալլն:

6) Ենթարկել ալն շրջանը, որի մէջ բնակւում են հիւանդները,
առանձին ճարտարապետական և սանիտարական կանոնների և հեշտաց-
նել մասնաւոր նախաձեռնութիւնը մասնակցելու համար կուրորտի կեն-
սական լարմարութիւնների զարգացնելու գործին:

Պ. Միխայիլը խոստացաւ ինքը լինել ալս տարի Եսենթովում և
չախնեց լիակատար համակրութիւն կուրորտի կարիքներին:

Ձեզ Կարգող Մ. ՋԵՐՆՈՎ,